

TÜBİTAK - ARDEB

Ekonomik Büyüme Çağrı Programı

“1003-SBB-EKBY-2016-1 Rekabetçiliği Etkileyen Faktörler”

Çağrı Metni

1. Genel Çerçeve

2023 Vizyonu çerçevesinde hazırlanan ve 2014-2018 dönemini kapsayan Onuncu Kalkınma Planında Türkiye'nin küresel değer zinciriyle bütünleşmiş, yüksek gelir grubu ülkeler arasına girmesi için gerekli yapısal dönüşümlere vurgu yapılmıştır. Bu dönüşümler, firmaların, sektörlerin, bölgelerin ve ülke ekonomisinin rekabetçiliğinin artırılmasını içermektedir. Onuncu Kalkınma Planında Türkiye'yi en büyük ekonomiler arasına sokacak yüksek hızlı ve istikrarlı büyümenin, rekabetçi üretim yapısının geliştirilmesiyle mümkün olabileceği öngörülmektedir. Bu bakımdan, hızla değişmekte olan küresel ekonomik koşullar da dikkate alınarak, rekabetçiliğin ve rekabetçiliğe etki eden faktörlerin Türkiye bağlamında veya uluslararası bağlamda karşılaştırılarak incelenmesi önem arz etmektedir.

Genel olarak değerlendirildiğinde, firmaları rekabetçi olmayan ülkeler, olanlara kıyasla rekabetçi avantaja sahip olamazlar. Bu nedenle, ekonominin temel rekabetçi aktörleri olan firmaların rekabetçilik düzeylerini ve buna etki eden faktörleri incelemek, yalnızca bu firmaların performanslarını artırmak için değil, aynı zamanda bunların içinde faaliyet gösterdikleri sektörün, bölgenin ve ülkenin rekabetçiliğini artırmak için de gerekli olabilir. Bu açıdan değerlendirildiğinde, ülkemizin ekonomik performansı temel ekonomik aktörler olan firmaların rekabetçiliği ile doğrudan ilişkilidir. Ülkemizdeki işletmelerin neredeyse tamamı Küçük ve Orta Büyüklükteki İşletmelerden (KOBİ) oluşmaktadır. KOBİ'lerin Türkiye ekonomisine sağladıkları önemli katkılarla beraber rekabetçilik bakımından yaşadıkları sıkıntılar dikkate alındığında, KOBİ rekabetçiliğinin incelenmesi ve bunlara özgü politika önerileri geliştirilmesi özellikle önem arz etmektedir.

Rekabetçilik sıralamalarında önde gelen ülkelerin avantajlarının özellikle belli başlı sektörlerden kaynaklandığı bilinmektedir. 2023 Vizyonu ve Onuncu Kalkınma Planında da ekonomik kalkınmaya yön vermesi ve bu süreci hızlandırması beklenen sektörel önceliklere değinilmiştir. Bu bakımdan, Türkiye için belirlenmiş öncelikler dikkate alınarak, sektörlerin veya bunların yerleşik oldukları bölgelerin rekabetçilik düzeylerinin ve bunu etkileyen faktörlerin belirlenmesine ihtiyaç vardır.

Küresel ekonomideki hızlı değişimler ve artan belirsizlik aynı zamanda ulusal çapta rekabet politikalarının geliştirilmesi ve uygulanmasını da gerekli kılmaktadır. Dünya Ekonomik Forumunun 2015-2016 Küresel Rekabetçilik Raporuna göre Türkiye rekabetçilik bakımından 140 ülke arasında 51. sırada yer almaktadır. Oysa Türkiye ekonomisi dünyanın en büyük 17. ekonomisidir. Ekonomik, siyasi ve sosyal bakımdan belirsizliğin arttığı günümüz küresel koşullarında ekonomik büyüme ve refahın sürdürülebilirliği ulusal rekabetçi gücün artırılmasına bağlıdır. Bu bakımdan, ulusal ekonomimizi diğerlerine kıyasla daha rekabetçi kılacak faktörlerin aydınlatılması da önem taşımaktadır.

2. Amaç ve Hedefler

Çağrı programı, 2023 hedefleri çerçevesinde başta KOBİ'ler olmak üzere firmaların, sektörlerin, bölgelerin veya ulusal ekonominin rekabetçilik düzeyleriyle bunları etkileyen faktörlerin incelenerek rekabet düzeylerini artırmaya yönelik politika önerileri geliştirilmesini amaçlamaktadır. Bu amaç doğrultusunda, çağrı kapsamında sunulacak proje önerilerinin odaklanması gereken hususlar ve ulaşılması beklenen hedefler aşağıda belirtilmiştir:

- a) Firmalar ve özellikle de KOBİ'ler düzeyinde rekabetçilik ve bunun öncüllerine yer verilen proje önerilerinde, temel ve dinamik yetkinlikler, Ar-Ge, yenilikçilik ve ticarileştirme, stratejik konumlandırma, öğrenme, girişimcilik veya sosyal sermaye, kurumsallaşma ve markalaşma gibi firma düzeyindeki özelliklerle; kümelenme, sosyal ağlar ve güven gibi yakın çevreye ilişkin faktörlerin firma rekabetçiliği üzerindeki etkilerinin özgün ve uygulamalı yararı olacak bilgiler üretme amacıyla incelenmesi hedeflenmelidir. Ayrıca önerilerde, çok düzeyli (*multilevel*) modeller yardımıyla birden fazla bölge veya sektördeki firmalardan elde edilen verilerle farklı düzeydeki öncüllerin etkilerinin birbirlerinden ayrıştırılması beklenmektedir.
- b) Sektör veya bir sektörün yerleşik olduğu bölge düzeyinde rekabetçilik ve bunun öncüllerine yer verilen proje önerilerinde, sektör veya bölge düzeyindeki öğrenme süreçleri, ilişki veya işbirliği ağları, teknoloji veya yönetsel uygulama yayılımı, sektörün rekabetçi (piyasa) yapısı, örgütlenme yapısı (serbest bölge, endüstri bölgeleri, OSB'ler, teknoparklar ve küçük sanayi sitesi) ve yönetim tarzı gibi faktörlerle beraber, kamu-üniversite-sanayi ortaklığı, kalkınma öncelikleri, vergi ve çevre düzenlemeleri gibi dışsal faktörlerin sektör veya bölge rekabetçiliği üzerindeki etkilerine dair özgün bilimsel bilgilerin üretilmesi ve bunlara dayalı politikaların geliştirilmesi hedeflenmelidir. Bu bakımdan, Türkiye'de rekabetçilik potansiyeli yüksek sektörler veya alt sektörlerin (niş faaliyet alanlarının) belirlenmesi adına, mevcut durum analizi ve gelecek projeksiyonlarını içeren kapsamlı araştırmalar vasıtasıyla Türkiye'nin sektörel rekabetçilik haritasının çıkarılmasına da katkıda bulunulması beklenmektedir.
- c) Ulusal düzeyde rekabetçiliği ele alan proje önerilerinde, özellikle karşılaştırmalı araştırmalarla devlet, eğitim sistemi, kamu maliye sistemi, finans sistemi, hukuk sistemi veya kültür gibi faktörlerin şekillendirdiği ekosistemler, ulusal iş sistemleri ve iş modellerinin ülkenin göreceli rekabetçi gücünü nasıl etkilediğine ilişkin kapsamlı, özgün modeller önerilmesi ve bunların görgül (ampirik) verilerle sınanması hedeflenmelidir.

Yukarıda belirtilen hedefler doğrultusunda sunulacak proje önerilerinin, uygulamalı yararının kapsamlı bir biçimde tartışılması, kamu, üniversite ve sanayi arasında ne türden yeni işbirlikleri sağlayacağına açıkça belirtilmesi ve çağrı programının genel amaçlarına ulaşmakta hangi katkıları sağlayacağına tartışılması beklenmektedir.

Bu amaç ve hedefleri etkin bir şekilde gerçekleştirebilmek için, sunulacak proje önerilerinde aşağıda belirtilen hususlara yer verilmesi önerilmektedir:

- Politika belgelerinde (Kalkınma Planı Ticarileştirme Öncelikli Dönüşüm Programı, Ulusal Bilim, Teknoloji ve Yenilik Stratejisi, Bölge Planları) öncelikli olarak nitelenen sektörlerin örneklenmesi

- KOBİ rekabetçiliğine odaklanması
- Katma değeri yüksek sektörlerdeki firmaların örneklenmesi
- Karşılaştırmalı rekabetçilik analizlerinin yapılması
- Çok düzeyli rekabetçilik analizlerinin yapılması
- Disiplinler arası/çok disiplinli yaklaşımların kullanılması
- Üniversite, kamu kurum/kuruluşu, sermaye şirketi niteliğindeki özel sektör kuruluşları arasında işbirliğinin yapılması

3. İlgili Destek Programı

Bu çağrı çerçevesinde önerilecek projelere “1003-Öncelikli Alanlar Ar-Ge Projeleri Destekleme Programı” kapsamında destek verilecektir.

4. Çağrıya Özel Hususlar

- Bu çağrı kapsamında önerilecek projelere ilişkin özel hususlar **Amaç ve Hedefler** bölümünde ayrıntılı olarak belirtilmiştir. Sunulacak proje önerilerinin bu özel hususlara riayet edilerek şekillendirilmesi gerekmektedir. Birinci aşama değerlendirmesi sonucunda bu özel hususları içermediği tespit edilen proje önerileri, çağrı amaç ve hedeflerine uygun olmaması nedeniyle elenecek olup ikinci aşamaya geçemeyecektir.
- İlgili mevzuat gereği, Ar-Ge projesi niteliği taşımayan (salt veri toplamaya/durum tespitine yönelik çalışmalar, kurumların rutin olarak yürüttükleri çalışmalar, daha önce gerçekleştirilmiş olan bir çalışmanın sadece kapsamının genişletilerek tekrarlanması niteliğindeki çalışmalar, altyapı oluşturmaya yönelik çalışmalar vb.) proje önerileri birinci aşamada elenecek olup ikinci aşamaya geçemeyecektir.
- Proje önerileri küçük, orta veya büyük ölçekli projeler olarak hazırlanabilir. İlgili mevzuat gereği, orta ve büyük ölçekli bir proje en fazla 1 ana ve 3 alt projeden oluşabilir. Ancak, bu çağrı kapsamında sunulacak orta ve büyük ölçekli projelerin, farklı kurum/kuruluşlarda (üniversite, kamu kurum/kuruluşu, sermaye şirketi niteliğindeki özel sektör kuruluşları) yürütülen ve bu kurum/kuruluşlardan en az ikisinin yer aldığı alt projelerden oluşması gerekmektedir. Aynı kurum/kuruluş bünyesinde yer alan, fakülte, enstitü, teknopark vb. birimler bu çağrı kapsamında farklı kurum/kuruluş olarak değerlendirilmeyecektir. Bu tür birimler üçüncü kurum/kuruluş olarak projelerde yer alabilirler. Birinci aşama değerlendirmesi sonucunda bu nitelikleri taşımadığı tespit edilen orta ve büyük ölçekli proje önerileri, çağrı amaç ve hedeflerine uygun olmadığı için elenecek olup ikinci aşamaya geçemeyecektir.
- İkinci aşama başvurularında sunulması gerekli olan [Yasal/Özel İzin Belgesi](#) ile [Etik Kurul Onay Belgesi](#) nin alınmasında yaşanabilecek aksaklıklar göz önünde bulundurularak, söz konusu belgelerin temin sürecinin ilgili tüm kurum/kuruluşlarla irtibata geçilerek ivedilikle başlatılması önerilmektedir.
- Proje bütçe kalemleri arasında dengeli bir dağılım olması beklenmektedir.

5. Çağrı Takvimi

Aşama	Çevrimiçi Başvuru Sistemi Kapanış Tarihi	Elektronik Başvuru Çıktısının Gönderilmesi İçin Son Tarih*
Birinci Aşama	01.04.2016 17:30	08.04.2016 17:30
İkinci Aşama	17.06.2016 17:30	01.07.2016 17:30

* Elektronik başvuru çıktısının ıslak imzalı nüshasının belirtilen tarih ve saate kadar Kurumumuza ulaştırılması gerekmektedir.

6. Ek Belgelere Referanslar

- 1003 Destek Programı Web Sayfası
- 1003 Destek Programı Bilgi Notu
- 1003 Öncelikli Alanlar Ar-Ge Projeleri Destekleme Programı Usul ve Esasları
- 1003 Proje Önerisi Deęerlendirme Formu
- Yasal/Özel İzin Belgesi Bilgi Notu
- Etik Kurul Onay Belgesi Bilgi Notu

7. İrtibat Bilgileri

Alperen Zekeriya Karatař

Tel	0312 4685300-1276
E-Posta	alperen.karatas@tubitak.gov.tr